

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

27. veebruar 2014*

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Artikli 27 lõige 2 — Pooleliolevad kohtuasjad — Artikkel 24 — Kohtualluvuse kokkulepe — Kindlakstegemine, kas kohtuasi allub kohtule, kellele hagi esitati esimesena: kas seetõttu, et pooled ei ole vaidlustanud asja allumist esimesele kohtule, või seetõttu, et otsuse peale ei saa edasi kaevata

Kohtuasjas C-1/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassationi (Prantsusmaa) 19. detsembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. jaanuaril 2013, menetluses

Cartier parfums – lunettes SAS,

Axa Corporate Solutions assurances SA

versus

Ziegler France SA,

Montgomery Transports SARL,

Inko Trade s. r. o.,

Jaroslav Matěja,

Groupama Transport,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (ettekandja) ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Cartier parfums – lunettes SAS, esindajad: *avocat* A-F. Roger ja *avocat* A. Sevaux,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- Prantsusmaa valitsus, esindajad: D. Colas ja B. Beaupère-Manokha,
- Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,
- Šveitsi valitsus, esindaja: M. Jametti,
- Euroopa Komisjon, esindajad: S. Lejeune ja A-M. Rouchaud-Joët,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 2; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 27 lõiget 2.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Cartier parfums – lunettes SAS (edaspidi „Cartier”) ja Axa Corporate Solutions assurances SA (edaspidi „Axa assurances”) ning teiselt poolt äriühingute Ziegler France SA (edaspidi „Ziegler France”), Montgomery Transports SARL (edaspidi „Montgomery Transports”), Inko Trade s.r.o. (edaspidi „Inko Trade”), Jaroslav Matěja ja Groupama Transport vahelises kohtuvaidluses kahju hüvitamise üle, mis tekkis Cartier’le ja Axa assurancesile kauba varastamisega rahvusvahelise maanteeveo käigus.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 44/2001

- 3 Määruse nr 44/2001 põhjenduses 2 on märgitud, et „[t]eatavad erinevused kohtualluvust ja kohtuotsuse täitmist käsitlevates siseriiklikes eeskirjades takistavad siseturu häireteta toimimist. Olulised on sätted, millega ühtlustatakse eeskirjad kohtualluvuse konflikti kohta tsiviil- ja kaubandusajades ning lihtsustatakse vorminõudeid, et käesoleva määrusega seotud liikmesriikide kohtuotsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine oleks kiire ja lihtne.”
- 4 Määruse põhjendus 15 on sõnastatud järgmiselt:

„Harmoonilise kohtumõistmise huvides tuleb samaaegsete menetluste võimalust võimalikult vähendada ja tagada, et kahes liikmesriigis ei tehta vastuolulisi kohtuotsuseid. Pooleliolevate kohtuasjade ja nendega seotud kaebuste lahendamiseks ning selleks et ennetada probleeme, mis tulenevad siseriiklikest erinevustest seoses ajaga, mille korral saab kohtuasja pidada pooleliolevaks, peab olema selge ja tõhus süsteem. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleb see aeg autonoomselt kindlaks määrata.”
- 5 Määruse artiklis 24, mis asub kohtualluvuse eeskirju sisaldava II peatüki 7. jaos „Kokkulepe kohtualluvuse kohta”, on sätestatud:

„Lisaks käesoleva määruse muudest sätetest tulenevale pädevusele on pädev ka see liikmesriigi kohus, kuhu kostja ilmub. Käesolevat sätet ei kohaldata juhul, kui isik on ilmunud kohtusse pädevuse vaidlustamiseks või kui artikli 22 kohaselt on ainupädev teine kohus.”

- 6 Määruse II peatüki 8. jaos „Kohtualluvuse ja arvessevõetavuse kontrollimine” sisalduv artikkel 25 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui liikmesriigi kohtule esitatakse hagi, mis on olulises osas seotud asjaga, mille puhul on artikli 22 kohaselt ainupädevad teise liikmesriigi kohtud, deklareerib see kohus omal algatusel, et ta ei ole selles asjas pädev.” [Edaspidi kasutatud mõiste „ainupädevus” asemel täpsemat mõistet „erandlik kohtualluvus”.]

- 7 Määruse nr 44/2001 II peatüki 9. jaos „Peatamine ja seotud menetlused” olevas artiklis 27 on ette nähtud:

„1. Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad sama alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.

2. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.”

Brüsseli konventsioon

- 8 Määrus nr 44/2001 asendas liikmesriikide vahelistes suhetes Brüsseli 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega, mis käsitlevad uute liikmesriikide ühinemist selle konventsiooniga (edaspidi „Brüsseli konventsioon”). Konventsiooni 6. jaos „Kohtualluvuse kokkulepe” sisalduvas artiklis 18 oli ette nähtud:

„Lisaks käesoleva konventsiooni muudest sätetest tulenevale kohtualluvusele allub asi ka sellele osalisriigi kohtule, kuhu kostja ilmub. Käesolevat sätet ei kohaldata juhul, kui isik on ilmunud kohtusse kohtualluvuse vaidlustamiseks või kui artikli 16 kohaselt allub asi teisele kohtule.” [Mitteametlik tõlge.]

- 9 Brüsseli konventsiooni artikli 21 esialgses redaktsioonis, mis asus konventsiooni 8. jaos „Peatamine ja seotud menetlused”, oli sätestatud:

„Kui eri osalisriikide kohtutes algatavad sama eseme ja alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud, kas asi allub sellele kohtule, kellele hagi esitati esimesena.

Kohus, kes peaks pädevusest loobuma, võib menetluse peatada, kui asja allumine teisele kohtule on vaidlustatud.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 10 Cartier tegi Ziegler France’ile ülesandeks korralda kosmeetikatoodete maanteevedu Genas’ (Prantsusmaa) ja Wickfordi (Ühendkuningriik) vahel. Ziegler France tegi nende kaupade veo allhanke korras ülesandeks Montgomery Transportsile, kes omakorda usaldas selle teenuse allhanke korras Inko Trade’ile ja see omakorda Jaroslav Matějale.
- 11 Jaroslav Matěja võttis vastutuse kauba eest äriühingu Saflog laos Genas’s 25. septembril 2007. Sõidukijuht peatus 2007. aasta 26. septembri ööl vastu 27. septembrit kell 00.30 ühes Ühendkuningriigi parklas, et teha puhkepaus vastavalt kehtivatele sõiduaja pikkust reguleerivatele õigusnormidele.

Järgmisel hommikul tegi ta kindlaks, et kaup on varastatud. Cartier' kindlustusselts Axa assurances leidis, et kahju suurus on 145 176,08 eurot. Axa assurances hüvitas Cartier'le kahju summas 144 176,08 eurot.

- 12 Cartier ja Axa Assurances esitasid 24. septembril 2008 Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing'ile (Roubaix-Tourcoingi kaubanduskohus, Prantsusmaa) hagi äriühingute Ziegler France, Montgomery Transport SARL, Inko Trade Sro ja Jaroslav Matěja vastu, nõudes neilt solidaarselt 145 176,08 euro hüvitamist.
- 13 Seejärel esitasid veoettevõtjad üksteise järel samale kohtule erinevad nõuded kaasata menetlusse kolmandad isikud vastutuse realiseerimiseks ja nendesse menetlustesse astusid nende vastavad kindlustusandjad.
- 14 Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing otsustas kõik need menetlused liita.
- 15 28. oktoobril 2010 toimunud kohtuistungil esitas äriühing Ziegler France määruse nr 44/2001 artikli 27 alusel vastuväite, mis puudutab poolelioleva kohtuasja samaaegset menetlemist, kuna ta esitas eelnevalt, 16. septembril 2008, hagi Ühendkuningriigi High Court of Justice (England & Wales) Queen's Bench Divisionile (London Mercantile Court). Ka Euroopa Kohtule edastatud toimikust ilmneb, et Ziegler France esitas Ühendkuningriigi kohtule Cartier, äriühingu Saflog ja Inglise õiguse alusel asutatud äriühingu Wright Kerr Tyson Ltd vastu esialgse hagiavalduse (*claim form*) selleks, et kohus annaks hinnangu tekkinud vastutusele ja arvutaks välja kõnealuse vargusega Cartier'le tekkinud võimaliku kahju suuruse.
- 16 Cartier ja Axa assurances leidsid, et see vastuväide on vastuvõetamatu, kuna see ei ole esitatud *in limine litis*. Nimelt esitas Ziegler France enne Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoingis toimunud istungit oma kirjalikud seisukohad kohtuasja sisuliste asjaolude kohta, samas kui Prantsuse Code de procédure civile'i (tsiviilkohtumenetluse seadustik) artikli 74 alusel tuleb menetluslikud vastuväited esitada enne sisuliste küsimuste käsitlemist, sest vastasel juhul ei ole need vastuvõetavad.
- 17 Cartier ja Axa assurances väidavad, et lisaks sellele, et poolelioleva kohtuasja vastuväide on vastuvõetamatu, on see ka põhjendamatu, kuna määruse nr 44/2001 artikli 27 tähenduses ei ole kindlaks tehtud, et asi allub High Court of Justice'ile ehk kohtule, kellele hagi esitati esimesena, ja kuna kahes pooleliolevas kohtuasjas ei käsitata sama eset ja neis ei osale samad pooled.
- 18 Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing asus 6. jaanuari 2011. aasta otsuses seisukohale, et Ziegler France'i esitatud poolelioleva kohtuasja vastuväide on põhjendatud eelkõige seetõttu, et Prantsuse Code de procédure civile'i artikli 871 kohaselt on lubatud esitada vastuväiteid menetlusele suuliselt.
- 19 Sellega seoses tegi nimetatud kohus kindlaks, et esimesena esitati hagi High Court of Justice'ile ja asja allumist sellele kohtule ei ole vaidlustatud. Seetõttu loobus Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing määruse nr 44/2001 artikli 27 alusel Ühendkuningriigi kohtu kasuks oma pädevusest kohtuasja osas, mis toimub ühelt poolt Cartier' ja Axa Assurances'i ning teiselt poolt Ziegler France'i vahel. Teisi kohtuasja pooli puudutavas osas otsustas Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing menetluse peatada, kuni High Court of Justice on oma otsuse teinud.
- 20 Cour d'appel de Douai (Prantsusmaa) jättis 14. aprilli 2011. aasta otsusega Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoingi otsuse muutmata, arvestades eelkõige seda, et kohtuvaidluses, mis toimub ühelt poolt Cartier' ja Axa Assurances'i ning teiselt poolt Ziegler France'i vahel, on poolelioleva kohtuasja vastuväite tingimused täidetud ja et Tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoingi loobumine oma pädevusest High Court of Justice'i kasuks on seaduslik. Cour d'appel de Douai leidis, et Ühendkuningriigi kohtusse esitatud menetlust algatavast dokumendist, mis esitati enne kohtusse pöördumist Prantsusmaal, nähtub kahtlemata, et tegemist on sama veoga, mis saadeti äriühingu

Saflogi laost teele Cartier' arvel, ja et – kuigi kahes kohtus pooleliolevate vaidluste pooled on vaid osaliselt samad – ei ole vaidlust selles, et Ziegler France'i vastutuse küsimus, mida arutatakse High Court of Justice'is, avaldab kahtlemata mõju ka äriühingutele Montgomery Transports, Inko Trade, Jaroslav Matěja ja Groupama Transport.

- 21 Cartier ja Axa assurances esitasid selle otsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse. Nad väitsid eelkõige seda, et Cour d'appel de Douai on vääralt mõistnud määruse nr 44/2001 artikli 27 tähendust ja ulatust, asudes seisukohale, et asja allumine Londoni High Court of Justice'ile oli kooskõlas nimetatud artikliga „kindlaks tehtud”, kuna seda ei olnud vaidlustatud. Nende äriühingute sõnul on asja allumine kohtule, kellele hagi esitati esimesena, kindlaks tehtud üksnes siis, kui see kohus tunnistas sõnaselgelt, et asi allub talle, või siis, kui asja allumist kinnitava otsuse peale ei ole võimalik edasi kaevata.
- 22 Nagu ilmneb liikmesriigi kohtu toimikust, on eelotsusetaotluse esitanud kohus arvamusel, et vaidlust ei ole selle üle, et hagi esitati esimesena Ühendkuningriigi kohtusse ning et kohtuvaidluste poolte ja esemete samasuse kohta esitatavad nõuded on käesolevas kohtuasjas täidetud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on aga Prantsusmaa õigusteoorias esinevaid erinevaid seisukohti silmas pidades siiski kahtlusi väljendi „kui on kindlaks tehtud, et asi allub sellele kohtule, kellele hagi esitati esimesena” ulatuses määruse nr 44/2001 artikli 27 lõike 2 tähenduses.
- 23 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [...] määruse nr 44/2001 [...] artikli 27 [lõiget]2 tuleb tõlgendada nii, et asja allumine kohtule, kellele hagi esitati esimesena, on kindlaks tehtud, kui ükski menetlusosaline ei ole asja allumist talle vaidlustanud või kui kohus on kinnitanud, et asi allub talle otsusega, mille peale ei saa edasi kaevata ühelgi põhjusel, eelkõige seetõttu, et õiguskaitsevahendid on ammendatud?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 24 Esmalt peab täpsustama, et kuigi põhikohtuasjas vaieldi nii esimese kui teise astme kohtus küsimuse üle, kas tegemist on poolelioleva menetlusega määruse nr 44/2001 artikli 27 lõike 1 tähenduses, puudutab küsimus, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult küsib, vaid määruse artikli 27 lõike 2 ulatust.
- 25 Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud praktikale on ainult siseriiklik kohus, kes asja menetleb ja kes vastutab tehtava lahendi eest, pädev kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvestades otsustama, kas kohtuotsuse tegemiseks on vaja eelotsust ja kas Euroopa Kohtule esitatud küsimustel on kohtuasjas tähtsust (vt 17. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-184/12: Unamar, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Lisaks peab rõhutama, et Euroopa Kohtule esitatud toimikust ei saa mitte ühegi asjaolu alusel järeldada, et põhikohtuasjas oleks tegemist määruse nr 44/2001 artiklis 22 ette nähtud erandliku kohtualluvusega. Järelikult ei pea Euroopa Kohus otsustama oletuse üle, kas asi võib alluda kohtule, kelle poole pöörduiti hiljem (vt selle kohta 27. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-351/89: Overseas Union Insurance jt, EKL 1991, lk I-3317, punkt 20).
- 27 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 27 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kõnealuse sätte kohaselt on kindlaks tehtud, et asi allub sellele kohtule, kellele hagi esitati esimesena juba siis, kui ükski menetlusosaline ei ole vaidlustanud asja allumist kõnealusele kohtule, või on vajalik, et kohus oleks kaudselt või otsesõnu deklareerinud sellise otsusega, mille peale ei saa edasi kaevata, et asi allub talle.

- 28 Sellega seoses ilmneb Euroopa Kohtule esitatud andmetest, et põhikohtuasjas ei ole kohus, kellele hagi esitati esimesena, deklareerinud omal algatusel, et asi ei allu talle ja et Cartier ilmus kohtusse selleks, et vaidlustada Ziegler France'i nõudeid sisuliselt, ilma et ta oleks väitnud, et asi ei allu nimetatud kohtule.
- 29 Kõnealusele küsimuse vastamiseks tuleb kõigepealt meelde tuletada, et määruse nr 44/2001 artikli 27 lõikes 1 on ette nähtud, et juhul kui eri liikmesriikide kohtutes on pooleli samasugused kohtumenetlused, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud, kas asi allub sellele kohtule, kellele hagi esitati esimesena.
- 30 Lisaks on nimetatud artikli lõikes 2 ette nähtud, et kui on kindlaks tehtud asja allumine sellele kohtule, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, oma pädevusest esimese kohtu kasuks.
- 31 Prantsusmaa valitsus ja Euroopa Komisjon on õigusega märkinud, et silmas pidada tuleb ka seda, et määruses nr 44/2001 ei ole täpsustatud, millistel asjaoludel peab asuma seisukohale, et asja allumine kohtule, kellele hagi esitati esimesena, on selle määruse artikli 27 tähenduses „kindlaks tehtud”.
- 32 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb nimetatud määruse sätteid tõlgendada iseseisvalt, võttes arvesse määruse süsteemi ja eesmärgi (vt 15. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-456/11: Gothaer Allgemeine Versicherung jt, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Järelikult peab esitatud küsimusele vastamisel lähtuma määruse nr 44/2001 üldisest ülesehitusest ja eesmärgist.
- 34 Esiteks peab seoses määruse nr 44/2001 üldise ülesehitusega meelde tuletama, et määruse artikli 24 esimene lause kehtestab kohtualluvuse eeskirja, mis rajaneb kostja kohtusse ilmumisel kõigis kohtuasjades, mille puhul asja allumine menetlevale kohtule ei tulene selle määruse teistest sätetest. Sealhulgas kohaldatakse seda eeskirja juhtudel, kui kohtule on esitatud hagi selle määruse sätteid eirates, ning see tähendab, et kostja kohtusse ilmumist võib pidada vaikivaks nõustumiseks asja allumisega sellele kohtule, kus asi algatati, ning seega vaikivaks kokkuleppeks kohtualluvuse kohta (20. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas C-111/09: ČPP Vienna Insurance Group, EKL 2010, lk I-4545, punkt 21).
- 35 Määruse nr 44/2001 artikli 24 teine lause näeb ette erandid sellest üldeeskirjast. Nimetatud sätte kohaselt ei peeta vaikivaks kohtualluvuse kokkuleppeks seda, kui kostja vaidlustab kohtualluvuse, väljendades nii oma tahet mitte nõustuda asja allumisega sellele kohtule, või kui on tegemist juhtudega, millega seoses nimetatud määruse artikkel 22 näeb ette erandliku kohtualluvuse eeskirjad (eespool viidatud kohtuotsus ČPP Vienna Insurance Group, punkt 22).
- 36 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et Brüsseli konventsiooni artikli 18 – mis on sisuliselt identne määruse nr 44/2001 artikliga 24 – eesmärgist tuleneb, et juhul kui kohtualluvuse vaidlustamine ei eelne asja sisulisele arutamisele, ei tohi see igal juhul toimuda pärast seisukoha võtmist, mida siseriikliku menetlusõiguse kohaselt loetakse asja arutavale kohtule esitatud esimeseks kaitseks (24. juuni 1981. aasta otsus kohtuasjas 150/80: Elefanten Schuh (EKL 1981, lk 1671, punkt 16, ja 13. juuni 2013. aasta otsus kohtuasjas C-144/12: Goldbet Sportwetten, punkt 37).
- 37 Veel on Euroopa Kohus otsustanud, et Brüsseli konventsiooni artikkel 18 kuulub kohaldamisele ka juhul, kui kostja esitab lisaks väiteid, et asi ei allu sellele kohtule, ka sisulisi vastuväiteid hagile. Siiski võib kohtualluvuse vaidlustamisel olla artiklis 18 nimetatud tagajärg ainult juhul, kui hagejal ja kohtul, kellele hagi esitati, on võimalik juba kostja esimesest vastuväitest mõista, et sellega soovitakse vaidlustada kohtualluvust (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Elefanten Schuh, punktid 14 ja 15).

- 38 Eelneva alusel saab teha järelduse, et määrusega nr 44/2001 kehtestatud süsteem, nii nagu see tuleneb selle artiklitest 24 ja 27, on loodud sooviga vältida, et pikeneks selle kohtu menetluse peatamise aeg, kelle poole pöörduiti teisena, samas kui tegelikult ei ole enam võimalik vaidlustada asja allumist sellele kohtule, kellele esitati hagi esimesena, nagu on meelde tuletatud ka juba käesoleva otsuse punktis 36.
- 39 Niisugune oht puudub siiski juhul, kui – nii nagu põhikohtuasjas – ei ole kohus, kellele hagi esitati esimesena, omal algatusel deklareerinud, et asi ei allu talle ja ükski kohtuvaidluse pool ei ole kohtualluvust ka vaidlustanud kuni seisukoha võtmiseni, mida siseriikliku menetlusõiguse kohaselt loetakse asja arutavale kohtule esitatud esimeseks kaitseks.
- 40 Teiseks tuleb määruse nr 44/2001 eesmärgiga seoses meelde tuletada, et määruse põhjenduse 15 kohaselt on üks selle määruse eesmärke vähendada nii palju kui võimalik samaaegsete menetluste võimalust ja tagada, et kahes liikmesriigis ei tehtaks vastuolulisi kohtuotsuseid juhul, kui sama kohtuasi võib alluda mitmele kohtule. Selleks on liidu seadusandja loonud selge ja tõhusa süsteemi pooleliolevate kohtuasjade küsimuse lahendamiseks. Eeltoodust lähtudes tuleb nende eesmärkide saavutamiseks tõlgendada määruse nr 44/2001 artiklit 27 laialt (eespool viidatud kohtuotsus *Overseas Union Insurance* jt, punkt 16).
- 41 Tuleb aga tõdeda, et määruse artikli 27 lõike 2 tõlgendus, mille kohaselt oleks selleks, et teha kõnealuse sätte tähenduses kindlaks asja allumine kohtule, kellele hagi esitati esimesena, vaja, et kohus oleks otsusega, mille peale ei saa edasi kaevata, kaudselt või otsesõnu tunnistanud, et asi allub talle, suurendaks paralleelsete menetluste riski, ja muudaks nimetatud määrusega kehtestatud sätted pooleliolevate kohtuasjade lahendamise seisukohast kasutuks.
- 42 Lisaks tuleneb nii P. Jenardi aruandest Brüsseli konventsiooni kohta (EÜT 1979, C 59, lk 1) kui ka Euroopa Kohtu praktikast konventsiooni artikli 21 kohta, mis vastab määruse nr 44/2001 artiklile 27, et poolelioleva kohtuasja kohta käiva sätte eesmärk on vältida ka negatiivset kohtualluvuse kollisiooni. Kõnealune säte kehtestatigi selleks, et pooled ei oleks sunnitud algatama uut menetlust juhul, kui näiteks kohus, kellele hagi esitati esimesena, asub hiljem seisukohale, et kohtuasi ei allu talle (vt eespool viidatu kohtuotsus *Overseas Union Insurance* jt, punkt 22).
- 43 Kui kohus, kellele hagi esitati esimesena, ei ole omal algatusel otsustanud, et asi ei allu talle ja kohtule ei ole esitatud ka vastuväidet kohtualluvuse puudumise kohta, ei saa see, kui kohus, kelle poole on pöörduetud hiljem, asub seisukohale, et asi ei allu talle, tuua kaasa negatiivset kohtualluvuse kollisiooni, kuna asja allumist sellele kohtule, kellele esitati hagi esimesena, ei saa enam vaidlustada.
- 44 Järelikult tuleb määruse nr 44/2001 üldise ülesehituse ja eesmärgi alusel asuda seisukohale, et artikli 27 lõike 2 kohaselt on kindlaks tehtud, et asi allub sellele kohtule, kellele hagi esitati esimesena, juba siis, kui kohtul, kellele hagi esitati hiljem, puudub kõnealuse määruse kohaselt erandlik kohtualluvus, ja kui kohus, kellele hagi esitati esimesena, ei ole omal algatusel deklareerinud, et asi ei allu talle ja kui ükski kohtuvaidluse pool ei ole kohtualluvust vaidlustanud kuni seisukoha võtmiseni, mida siseriikliku menetlusõiguse kohaselt loetakse asja arutavale kohtule esitatud esimeseks kaitseks.
- 45 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 27 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui kohus, kellele hagi esitati esimesena, ei ole omal algatusel deklareerinud, et asi ei allu talle, ja kui ükski kohtuvaidluse pool ei ole kohtualluvust vaidlustanud kuni sisulises küsimuses seisukoha võtmiseni asja arutavas kohtus, mida siseriikliku menetlusõiguse kohaselt loetakse nimetatud kohtule esitatud esimeseks kaitseks, siis on kindlaks tehtud, et asi allub kohtule, kellele hagi esitati esimesena, välja arvatud juhul, kui asi allub kõnealuse määruse kohaselt erandlikult kohtule, kellele hagi esitati hiljem.

Kohtukulud

- 46 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 27 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui kohus, kellele hagi esitati esimesena, ei ole omal algatusel deklareerinud, et asi ei allu talle, ja kui ükski kohtuvaidluse pool ei ole kohtualluvust vaidlustanud kuni sisulises küsimuses seisukoha võtmiseni asja arutavas kohtus, mida siseriikliku menetlusõiguse kohaselt loetakse nimetatud kohtule esitatud esimeseks kaitseks, siis on kindlaks tehtud, et asi allub kohtule, kellele hagi on esitatud esimesena, välja arvatud juhul, kui asi allub kõnealuse määruse kohaselt erandlikult kohtule, kellele on hagi esitatud hiljem.

Allkirjad